

**VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS
(Bendrauniversitetinis dalykas)**

Mokslų sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Gamtos mokslai (N 000): Biologija (N 010) Socialiniai mokslai (S 000): Sociologija (S 005); Psichologija (S 006); Edukologija (S 007); Teisė (S 001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Psichiatrijos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Suicidologija 6 kreditai (162 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	1	1	1	3
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	<u>Pranešimo pristatymas ir vertinimas:</u> pranešimas pristatomas specifine tema, kuri derinama su koordinuojančiais dėstytojais (doktorantas turi išanalizuoti, apžvelgti ir pristatyti naujausias mokslines publikacijas, susijusias su tiksline tema). <u>Pranešimo vertinimo kriterijai yra 10 balų skalėje:</u> a) aiškumas, šaltinių bei argumentų parinkimo tikslumas (6 balai); b) išvadų pagrindimas tekste išdėstytais argumentais (2 balai); c) kalbos kultūra, dėstyimo nuoseklumas (1 balas); d) šaltinių citavimo taisyklumas (1 balas).			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
Padėti studijuoti ir suprasti šiuolaikinės suicidologijos esminius procesus ir prevencijos metodus.				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
Savižudybės yra svarbi psichikos sveikatos ir apskritai visuomenės sveikatos problema. Pagrindinės dalyko temos yra: - Požiūrių į savižudybę aspektai: privalomosios, protesto, kultinės, mistinės, epideminės, kriminalinės, azartinės ir kitokios savižudybės. - Nusizudymų ir mėginimų nusizudyti paplitimas pasaulyje, Europos Sąjungoje ir Lietuvoje. Mirtingumas nuo nelaimingų atsitikimų Lietuvoje. - Demografiniai ir socialiniai savižudybių ypatumai. - Savižudiško elgesio priežastys: genetika, paveldimumas, šeima, biologinės ir psichosocialinės priežastys, konfliktai ir krizės, finansinės ekonominės problemos, agresyvumas, impulsyvumas. - Sociologinės savižudybių teorijos, E. Durkheim'o savižudybės tipai ir kt. Ekosistemos įtaka savižudybės raidai. - Psichikos sutrikimų įtaka suicidiniam elgesiui: schizofrenija, schizoafektyvus sutrikimas, nuotaikos sutrikimai, miego sutrikimai, piktnaudžiavimo psichoaktyviomis medžiagomis įtaka, asmenybės sutrikimai ir kt. Komorbidiškumo samprata ir įtaka suicidiniam procesui. Sezoniškumo įtaka. - Somatinių sutrikimų įtaka.				

- Medijos įtaka. Verterio efektas.
- Savižudybinis procesas: vidinis ir išorinis savižudiškas elgesys, presuicidinis sindromas, savižudiškos komunikacijos variantai, repeticija. Posuicidinės būklės: kritinė, manipuliacinė, analitinė, fiksacinė.
- Savižudybių klasifikacija: TLK-10, TLK-11, DSM-IV, DSM-V.
- Savižudybių diagnostika: specifinė apklausos schema, diagnostiniai kriterijai, skalės, klausimynai: Becko nevilties skalė, Becko suicidinės rizikos skalė, PERSSON skalė, Kolumbijos savižudybių sunkumo vertinimo skalė (C-SSRS) ir kita.
- Teisiniai savižudybių aspektai. Etikos pagrindai. Eutanazijos samprata.
- Savižudybių prevencija, intervencija, postvencija. Bendroji, tiesioginė ir netiesioginė prevencija. Psichologinės pagalbos telefonai. Sidabrinė telefono linija. Krizių centrai. Savižudybės prevencijos centrai. Savižudybių prevencijos modeliai. Savižudybės prevencijos ir stacionaro santykis.
- Pagalba nusižudžiusių artimiesiems.
- Savižudybinę krizę išgyvenančių asmenų psichosocialinio vertinimo tvarka. CAMS – Savižudybinio elgesio vertinimas.
- Suicidologijos mokslas. Savižudybinio elgesio mokslinių tyrimų metodikos.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Shneidman E. Savižudžio sąmonė. V., 2002. 151 p.
2. Szasz T. The Ethics and Politics of Suicide. Fatal Freedom. Syracuse, 2002. 179 p.
3. Navickas A. Savižudybės. Vadovėlis Psichiatrija. Vilnius, Vaistų žinios, 2003. p. 314–335.
4. Wasserman D., Wassermann C. Oxford Textbook of Suicidology and Suicide Prevention. 1st edition, 2009; 2nd edition 2021, Oxford.
5. Pompili M., Tatarelli R. Evidence-Based Practice in Suicidology. USA, 2011. 384 p.
6. Koslow A. H., Ruiz P., Nemeroff C. B. A Concise Guide to Understanding Suicide. Cambridge, 2014. 395 p.
7. <https://artimiems.lt/kas-tau-gali-padeti/literaturos-sarasas/>
8. https://tuesi.lt/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=tuesi&gclid=Cj0KCOjwxtSSBhDYARIsAEn0thTkW77hwBkkIFU7y2VVtYe5yBZzW0Uz6W6ZMHnRMKggiUwVEhqLuDYaAkmpEALw_wcB
9. Matthew K. Nock. The Oxford Handbook of Suicide and Self-Injury. 2014. <https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780195388565.001.0001/oxfordhb-9780195388565>
10. Rory C. O'Connor, Jane Pirkis. The International Handbook of Suicide Prevention, 2nd Edition. 2016. <https://www.wiley.com/en-gb/The+International+Handbook+of+Suicide+Prevention%2C+2nd+Edition-p-9781118903278>
11. https://suicidology.org/wp-content/uploads/2019/07/SOS_handbook.pdf
12. David A. Jobes. Managing Suicidal Risk. Second Edition. A collaborative Approach. 2016. <https://www.guilford.com/books/Managing-Suicidal-Risk/David-Jobes/9781462526901>
13. International Association for Suicide Prevention. <https://www.iasp.info/>

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI

1. <u>Dalyką koordinuojantis dėstytojas:</u> Alvydas Navickas (prof. dr.)
2. Sigita Lesinskienė (prof. dr.)
3. Giedrė Bulotienė (doc. dr.)
4. Edgaras Dlugauskas (assist. dr.)
PATVIRTINTA:
Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje 2022 m. birželio mėn. 15 d.
Tarybos pirmininkė prof. Janina Tutkuvienė